

УДК 368 (100)

Козьменко О.В.,

д.е.н., професор кафедри менеджменту ДВНЗ УАБС НБУ, м.Суми

Абрамітова Д.Р.,

аспірант кафедри економічної кібернетики ДВНЗ УАБС НБУ, м.Суми

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Kozmenko O.V., Ph.D., Professor, Department of Management UABS NBU, Sumy

Abramitova D.R., PhD student, Department of Economic Cybernetics UABS NBU, Sumy

GLOBAL INSURANCE MARKET TRENDS

Анотація.

В статті розглянуті проблеми функціонування сучасного світового ринку страхових послуг. Проаналізовані характерні особливості страхування в розрізі світової економіки, досліджена діяльність світового ринку страхування з урахуванням останніх змін у світовому економічному просторі. Виявлені тенденції, передумови та фактори розвитку ринку та сформовані перспективи розвитку українського страхового ринку та місце України на світовому страховому ринку. У статті були визначені країни-лідери світового ринку страхування та обґрунтоване їх місце на світовому ринку. Звернено увагу на статистичні дані, розглянуті основні комплексні страхові продукти, які пропонуються на світовому ринку страхування, був вдосконалений рейтинг найвпливовіших страхових груп світу, а також були надані деякі прогнози із розвитку страхування на світовому ринку.

Summary.

The article deals with the problems on the modern world insurance market. Characteristic features of insurance were analyzed in the context of the global economy, activity of the world insurance market was found, furthermore taking into account recent changes in the world economy. Trends, conditions and factors of the market were identified and generated prospects of Ukrainian insurance market in Ukraine and the place of the global insurance market. Attention is paid to the statistics, the basic comprehensive insurance products that are available in the global insurance market were considered, ranking of the most influential insurance groups in the world has been improved also some of the predictions were given of the global insurance market.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, світовий страховий ринок, страхові послуги, страхові групи

Keywords: insurance, insurance market, the global insurance market, insurance services, insurance groups

Постановка проблеми. Світовий страховий ринок правомірно вважається частиною глобального світового простору, який об'єднує національні страхові ринки всіх країн світу.

Лібералізація руху потоків капіталу, товарів та послуг у світі розширює межі кордонів страхового бізнесу, але при цьому створює нові потреби у страховому захисті, у використанні страхових механізмів в процесі господарської діяльності організацій і життя громадян.

Історично процес формування і розвитку світового ринку базується перш за все на розвитку внутрішніх ринків окремих країн. Після чого настає принципово новий етап коли товари, послуги, та фактори виробництва (робоча сила, капітал) виходять за національно – державні рамки і починають свій рух уже в системі міжнародних економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Передумови, фактори, розвиток, та становлення світового страхового ринку вже багато років цікавить наукову спільноту. Серед відомих вчених, які вивчають це питання можна назвати наступних: Робін Пірсон (Robin Pearson), Елізабет Браун (Elizabeth F. Brown), Філіпенко А.С., Осадець С.С., Козьменко О.В., Залетов А.Н., Внукова Н.М., Булатова О.В., Козьменко О.В., Кузьменко О.В., Бойко А.О. та ін.

Невирішені раніше частини проблеми.

Основні потреби, які потребують вирішення – повноцінний аналіз сучасного ринку страхових послуг та вивчення факторів впливу на нього, що формують загальні тенденції розвитку страхового ринку у світі.

Мета статті.

Метою статті є аналіз впливу основних факторів світової економіки на діяльність світового страхового ринку та сучасний стан світового страхового ринку.

Виклад основного матеріалу.

Лібералізація страхових відносин спричинила розвиток інтернаціоналізації торгівлі страховими послугами, а також інтеграційні процеси національних страхових ринків у світовий простір.

Торгівля страховими послугами еволюціонує в рамках світового процесу, надання страхових послуг відбувається на іноземних ринках через комерційний інтерес страховиків або пряме іноземне страхування. За рахунок чого іноземні страхові компанії мають можливість реалізувати свої конкурентні переваги поряд із національними страховиками, так як законодавчі умови діяльності страхових ринків у різних країнах відрізняються.

Згідно даним звіту швейцарської компанії з перестраховання Swiss Re Sigma 3/2013 «World insurance in 2012: Progressing on the long and winding road to recovery» сукупний обсяг премій, які були отримані страховими компаніями у 2012 році продемонстрував зростання у порівнянні із 2011 роком на 2,4%, а саме до 4,613 трильйонів доларів.[3]

На сучасному ринку страхування сформувалась п'ятірка країн лідерів, які концентрують найбільшу частку ринку світового ринку страхування. Табл.1.

Таблиця 1.

Країни-лідери світового ринку страхування у 2012 році

№	Країни-лідери	Питома вага, %
1	США	27,55
2	Японія	14,18
3	Великобританія	6,75
4	Китай	5,32
5	Франція	5,26

Джерело: (складено автором на основі [1])

Для порівняння пропонуємо розглянути такі ж данні, але у 2011 році. Табл.2.

Таблиця 2.

Країни-лідери світового ринку страхування у 2011 році

№	Країни-лідери	Питома вага, %
1	США	26,75
2	Японія	13,97
3	Великобританія	6,85
4	Китай	4,85
5	Франція	5,9

Джерело: (складено автором на основі [1])

Отже, як можна проаналізувати із даних представлених таблицями 2.1. і 2.2., практично всі країни-лідери показали позитивну динаміку, окрім

Великобританії, яка втратила 5% ринку. Це пов'язано із економічними та політичними проблемами країни, що відбувались у цей період.

Як можна помітити, лідером зі страхуванні у світі залишається США, де страховий ринок характеризується в більшій мірі саморегульованим характером діяльності. Друге місце займає Японія, яка продовжує нарощувати ринок страхування завдяки розвитку кооперативного страхування, яке має високе значення для аграрного сектору та інших секторів економіки держави. Інші три місця зайняли такі країни як Великобританія, Китай та Франція, що приблизно рівномірно розподілили долю ринку та утримуються в топі лідерів завдяки дієвій державній політиці.[1]

Треба зазначити, що незважаючи на загальну динаміку ринку страхування у світі, ситуація в Європі відзначається певним спадом щодо збору страхових премій у 2012 році. Така ситуація характерна практично для багатьох країн Європи, окрім Німеччини (+0,3%), Швейцарії (+2,4%), Ірландії (+2,0%), Бельгії (+4,9%), Люксембургу (+32,6%), Росії (+14,8%), Фінляндії (+6,1%), Норвегії (+9,9%), Польщі (+5,3%), Туреччини (6,3%), України (+6,8%) та Білорусі (+15,2%). Україна в цьому році займає 50те місце в рейтингу світового страхування із питомою вагою ринку у 0,07% та показником у 3,047 млрд.\$.[4]

Провідними аналітиками зі всього світу прогнозується в найближчі 10 років і подальше збільшення та поширення ринку страхування в країнах, що розвиваються. Сучасне значення страхування як сектор економіки сприяє оптимізації ризикового управління, дає можливість знизити фінансовий тиск на бізнес, бюджет на населення країни завдяки накопиченню грошової маси, що є безперечно важливим фактором розвитку держави. Передбачається, що наступними роками відбудеться нарощування попиту на страхування життя та ризикове страхування завдяки високому рівню урбанізації та підвищенню фінансової забезпеченості населення. На сьогоднішній день тенденції на ринку страхування у світі говорять про трансформацію його інститутів та посилення зв'язків та взаємодії між країнами з фінансової точки зору, це призводить до:

- формування стратегічних альянсів;
- концентрації капіталу;
- використання нових технологій;
- злитті страхового, банківського та фінансового капіталів;
- формуванні уніфікованого стандартизованого законодавчого пакету;
- поява нових видів страхування та перестраховання.

Такі тенденції спричинені перш за все тим, що економіка розвинених країн все більше зазнає впливу глобалізаційних процесів та стає все більш транснаціональною. Це забезпечує можливість виходу на такі ринки багатьом страховим компаніям, їх об'єднанню та створенню міцних страхових

компаній з капіталізацією та активами. Аналізуючи всі фактори, ми пропонуємо визначати світовий страховий ринок, як сукупність національних страхових ринків, які є учасниками глобального світового простору в галузі страхування, з урахуванням всіх вимог міжнародного законодавства та під впливом всіх економічних світових процесів.[5]

В наслідок зростання і концентрації страхового, банківського і позичкового капіталів, почали створюватися транснаціональні фінансові групи. Зрощування страхового, банківського, інвестиційного та фінансового капіталу зумовило рух капіталу між країнами.

Відоме рейтингове агентство Standard & Poor's опублікувало дев'ять найвпливовіших страхових груп світу. Ми систематизували такі данні та представили їх у таблиці 3.

Таблиця 3.

Рейтинг найвпливовіших страхових груп світу

№	Назва страхової групи	Країна	Статутний капітал	Короткий опис
1	Америка нська міжнародна група (АМГ)	СШ А	172.24 мільярда \$	Крупний лідер у сфері страхування та фінансових послуг. У всьому світі діє понад 130 представництв цієї організації. АМГ надає послуги юридичним, фізичним особами та комерційними установами
2	Група АХА	Франція	66.12 мільярдів \$	Світовий лідер у сфері страхування. Здійснює купівлю та продаж фінансових активів. Її представництва діють у більш ніж 35 країнах світу. Група компаній АХА надає послуги зі страхування життя, здоров'я, капіталовкладень та інших випадків. Працює як з фізичними, так і з юридичними особами
3	Міжнародний альянс	Німеччина	65.55 мільярдів \$	Одна з найбільших страхових організацій. Здійснює управління фінансовими активами, страхування і банківська справа.

				Ця страхова компанія працює з більш 75 мільйонами клієнтів у понад 70 країнах світу.
4	Manulife Financial	Канада	50.52 мільярда \$	Найбільша страхова компанія в Канаді, яка добре зарекомендувала себе на світовому ринку страхової індустрії. Вона обслуговує мільйони клієнтів в більш ніж 22 країнах світу. Компанія забезпечує надійну фінансову підтримку, медичне страхування та страхування від нещасних випадків. Працює як з фізичними, так і з юридичними особами.
5	Generali Group	Італія	45.45 мільярда \$	Один з найбільших учасників світової страхової індустрії. В основному, здійснює свою діяльність у країнах Європи, на Близькому Сході та Східній Азії. Заснована в Трієсті, в Італії, ще в 1831 році. Надає найбільш популярні види страхування.
6	Prudential Financial, Inc.	США	39.70 мільярдів \$	Один з провідних лідерів у наданні фінансових послуг і страхування у світі. Надає надійну підтримку клієнтам у більш ніж 30 країнах. Працює як з юридичними, так і з фізичними особами.
7	MetLife	США	37.94 мільярдів \$	Одна з провідних страхових компаній світу. Надає фінансові послуги і надійне страхування клієнтів від нещасних і медичних випадків. Має десятки представництв в Азії, Латинській Америці і Європі. Працює з юридичними і фізичними особами.

8	Авіва	Великобританія	33.10 мільярдів \$	Група страхових компаній, одних із найавторитетніших і надійних у світі. Створена в 2000 році, в Лондоні. Здійснює управління фінансовими активами. Має десятки представництв у країнах Європи, Азії та Сполучених Штатів. Працює з фізичними та юридичними особами
9	Munich Re Group	Німеччина	30.99 мільярдів \$	Була заснована ще в 1880 році, в Мюнхені. Представництва цієї компанії розташовані, в понад 160 країнах світу. З нею співпрацює понад 5 тисяч клієнтів-страхових компаній. Працює з фізичними та юридичними особами.
10	AEGON	Нідерланди	26.40 мільярдів \$	Займається ринковою капіталізацією і купівлею-продажем ринкових активів . Також надає послуги у страхуванні юридичних та фізичних осіб, здійснює виплату субсидій , різного роду спонсорські підтримки, зокрема тенісних турнірів. Має безліч представництв в Азії , Сполучених Штатах і в країнах Європи. Веде обмежену банківську діяльність .

Джерело: (складено автором на основі [6])

Економічне значення страхових груп, що представлені у таблиці нескладно уявити, оскільки на сьогоднішній день вони є ключовими гравцями на світовому ринку страхових послуг та диктують останні тенденції розвитку страхових фінансових потоків, що формують основних світових фінансових центрів.

Географічна структура світового страхового ринку має яскраво виражений « багатополлярний » характер , який відповідає структурі сучасної світової економіки з наявністю основних «центрів економічної сили» і

концентрацією ділової активності в їх межах (Західна Європа , США , Японія). Рис.1.

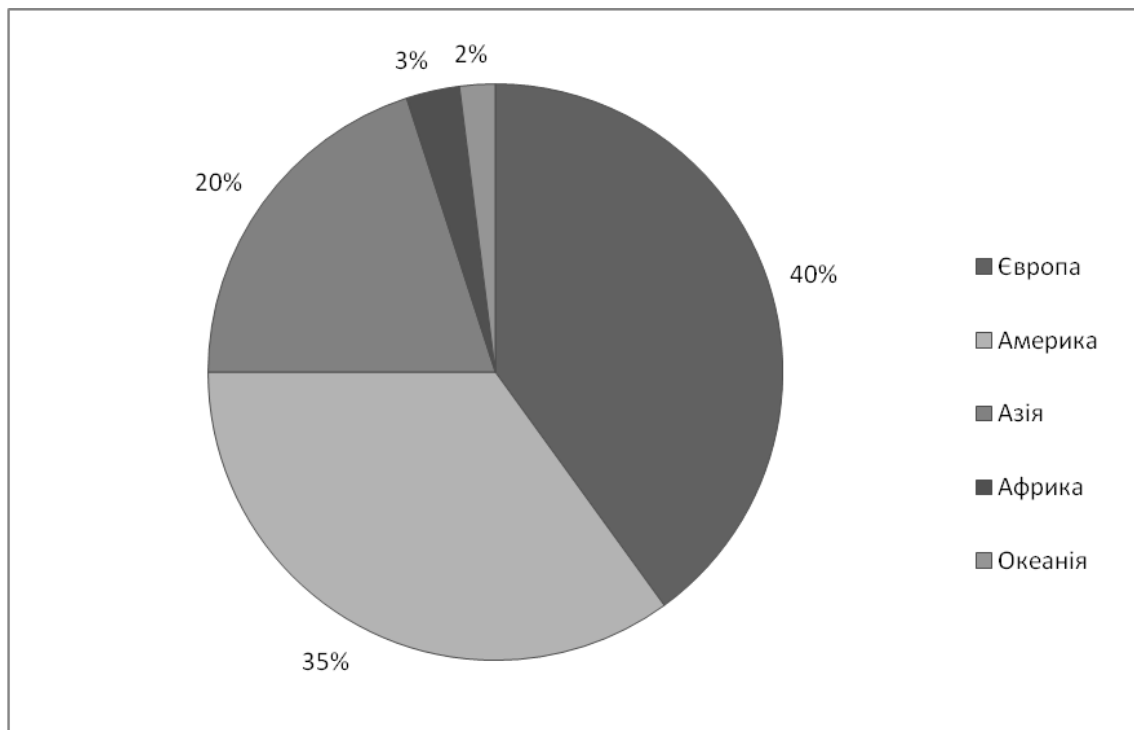


Рис.1. Географічна структура світового страхового ринку
Джерело: (складено автором на основі [7])

Західна Європа забезпечує приблизно 40% світового обсягу надаваних страхових послуг , Америка (в першу чергу США) - 35 % , Азія - 20% , решта 5 % розподілені між Африкою та Океанією Світовий страховий ринок дозволяє диверсифікувати глобальні ризики збитку від природних і техногенних катастроф на сотні мільярдів доларів США (269 млрд. доларів США1 в 2008 р. , в 2011 р. збиток може бути на такому ж рівні у зв'язку з подіями в Японії) , що дозволяє підтримувати зростання світової економіки в цілому і знижує ризики для окремих учасників міжнародного бізнесу.

Світова практика диктує поділ страхового ринку на два великих сегмента: страхування життя (life) та загальні види страхування (non life). Таке розмежування зумовлене інвестиційними інтересами страхувальників, оскільки перша група (life) надає можливість нагромадження та капіталізації страхових внесків, а друга (non life) – обслуговує потреби виключно у страховому захисті, не торкаючись інвестиційних інтересів страхувальників.

Ринок страхування життя продемонстрував позитивну динаміку у 2012 році та збільшився на 2,3% (2,621\$), лідерами в цьому сегменті ринку є США, Японія та Великобританія.[2] Рис.2.

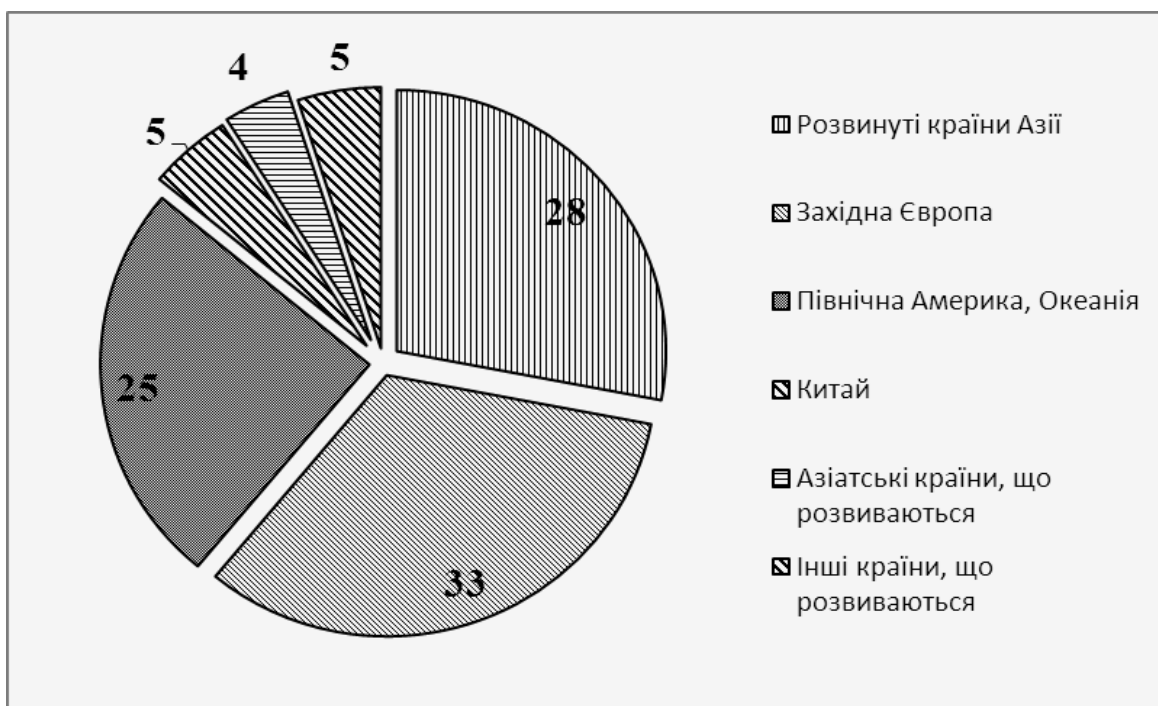


Рис.2. Структурний розподілу премій зі страхування життя за регіонами у 2012 році

Джерело: (складено автором на основі [7])

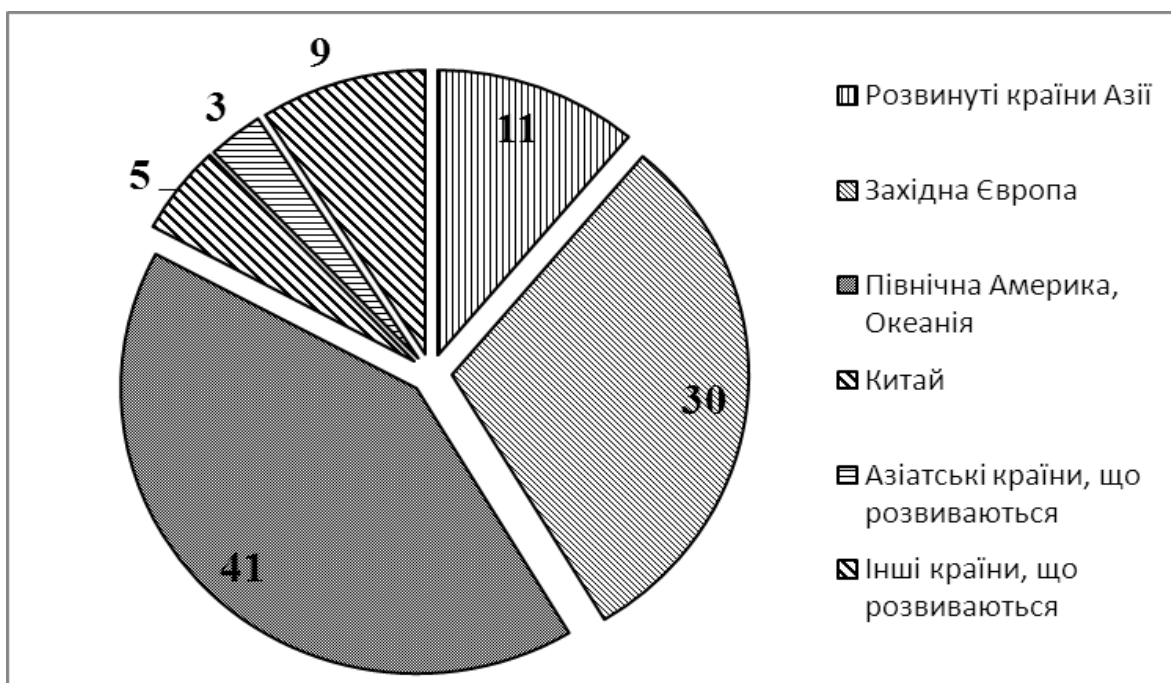


Рис.3. Структурний розподілу премій загальних видів страхування за регіонами у 2012 році

Джерело: (складено автором на основі [7])

Щодо українського страхового ринку, то тут процес інтеграції до світового ринку страхування супроводжується низкою негативних факторів, які гальмують розвиток страхової галузі. До таких факторів відносяться наступні:

- прогалини в національному страховому законодавстві ;
- низькі розміри виплат за обов'язковими видами страхування;
- висока залежність ринку від світового ринку та міжнародних потоків капіталу
- недостатня грамотність населення у страховій та фінансовій сфері;
- неможливість імплементації міжнародних страхових стандартів.

Аналізуючи останні політичні події України, а саме питання визначення щодо вектору інтеграції та підписання угоди з ЄС, складно прогнозувати розвиток українського страхового ринку в майбутньому, але перші кроки вже були зроблені назустріч світовому страховому співтовариству. 15 травня 2013 року в силу вступили останні зміни в страховому законодавстві, а саме зміни до Закону «Про страхування» від 07.07.2005 р. № 2774-IV, що повинні усунути бар'єри для іноземних страховиків. Крім того, Україна проводить активну політику лібералізації торгівлі страховими послугами, капіталізацію страхових компаній, розвиток нових видів страхування та підвищення темпів зростання класичних видів страхування, вдосконалює якість надання страхових послуг.[8]

Висновки та подальші дослідження.

Таким чином, можна говорити про новий етап розвитку страхового світового ринку, який базується на інтернаціоналізації країн у страховій галузі. Така тенденція призводить до розширення інфраструктури страхових ринків, з'являються нові страхові продукти, відбувається переміщення страхових фінансових потоків та формуються нові фінансові центри, підвищується капіталізація страхових компаній, та впроваджуються нові законодавчі стандарти для уніфікації світової юридичної страхової бази.

На сьогоднішній день залишаються лідерами світового страхування 5 країн (США, Японія, Великобританія, Китай та Франція), які головним чином акумулюють та перерозподіляють страхові кошти, формують тенденції ринку та є взаємозалежними через глобалізаційні процеси, які вже давно переважають на світовому ринку страхування.

Питання інтегрованості Українського страхового ринку у світовий залишається відкритим, оскільки багато в чому залежить від політичної ситуації, яку не можна назвати стабільною на сьогоднішній день.

Література

1. Sigma № 3/2013 [Електронний ресурс] Режим доступу: http://media.swissre.com/documents/sigma3_2013_en.pdf - Назва з екрану

2. . Світовий ринок, його структура та ключові характеристики [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-7242.html> - Назва з екрану
3. . Финансовые центры: теория и механизмы развития / И.К. Ключников, О.А. Молчанова, О.И. Ключников. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 330 с.
4. Глобальный рынок страхования [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://forinsurer.com/news/13/07/03/29518> - Назва з екрану
5. Мегарегулятор фінансових ринків [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ruh.znaimo.com.ua/index-26378.html?page=28> – Назва з екрану
6. S&P [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.standardandpoors.com/en_US/web/guest/home - Назва з екрану
7. Baranoff Etti G.,2003,"Risk Management and Insurance", Wiley Text Books; pp.85-95
8. Класифікація страхування у країнах ЄС [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://insins.net/insurance/18-klasifikacija-strahuvannya-u-krayinah-yes.html> -Назва з екрану

References

- 1.The official site of leading global reinsurer – Swiss Re (2014), “Sigma № 3/2013”,available at: http://media.swissre.com/documents/sigma3_2013_en.pdf (Accessed 20 January 2014).
2. Scientific Library of Ukraine (2014), “The world market, its structure and key features”, available at: <http://www.info-library.com.ua/books-text-7242.html> (Accessed 25 January 2014).
3. Kluchnikov I.K., Molchanova O.A., Kluchnikov O.I.. (2012), *Finansovy centry: teorija i mehanizmy razvitija* [Financial centres: Theory and Mechanisms of development], Publishing house of St. Petersburg University of Economics and Finance, St. Petersburg, Russia.
4. Forynshurer (2014), “Global insurance market in 2012 grew by 2.4% to \$ 4.6 trillion”, available at: <http://forinsurer.com/news/13/07/03/29518> (Accessed 10 January 2014).
5. Znaimo (2014), “Mega-regulator of financial markets”, available at: <http://ruh.znaimo.com.ua/index-26378.html?page=28> (Accessed 13 February 2014).
6. Standard & Poor's Ratings Services (2014), “The most influential insurance groups”, available at: http://www.standardandpoors.com/en_US/web/guest/home (Accessed 13 February 2014).
7. Baranoff Etti G.,2003,"Risk Management and Insurance", Wiley Text Books; pp.85-95.

8. All about insurance (2014), “Classification of insurance in the EU”, available at: <http://insins.net/insurance/18-klasifikacya-strahuvannya-u-krayinah-yes.html> (Accessed 13 February 2014).

Козьменко, О.В. Аналіз розвитку світового ринку страхових послуг [Електронний ресурс] / О.В. Козьменко, Д.Р. Абрамітова // Ефективна економіка.– 2014.– № 3. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2815>